

Een schot in de roos?

Nieuw onderzoek van het Vlaams Vredesinstituut naar de regulering van de schietsport in Vlaanderen

In 2018 vierde het Vlaamse Sportschuttersdecreet zijn tiende verjaardag. Daarom vroeg de voorzitter van het Vlaams Parlement aan het Vredesinstituut om

mogelijke veiligheidsrisico's verbonden aan de schietsport in Vlaanderen in kaart te brengen en een bijhorend advies te geven over de regulering van de schietsport in Vlaanderen. We analyseerden de bestaande wetgeving, procedures en praktijk. Daarnaast gingen we in gesprek met de betrokken actoren en belanghebbenden, onder andere de drie gemachtigde Vlaamse schietsportfederaties, Sport Vlaanderen, de provinciale en federale wapendienst(en), de federale politie, Wapenunie en de Actieve Verdediging der Wapenliefhebbers, om mogelijke risico's te identificeren. We stelden het onderzoek op 8 november 2018 voor in de Commissie Sport van het Vlaams Parlement.

—
NILS DUQUET

Nood aan gedetailleerde cijfers

Een eerste conclusie van onze studie is dat het stelsel van sportschieten (zoals uitgewerkt in het Vlaams Sportschuttersdecreet) vrij goed werkt. Over het algemeen vervullen de schietsportfederaties hun belangrijke taak naar behoren. De veiligheidsregels voor het gebruik van vuurwapens bij het beoefenen van de schietsport worden goed opgevolgd, dat merken we aan het beperkte aantal ongelukken op de schietstand. Verder stelt het Vredesinstituut vast dat de betrokken actoren weinig weet hebben van het gebruik van wapens van sportschutters en recreatieve schutters bij geweldsincidenten buiten de schietstand. Omdat er momenteel geen gedetailleerde cijfers bestaan over geweldsincidenten met vuurwapens in Vlaanderen, adviseren we de overheid om informatie over de frequentie, aard en context van geweldsdelicten met vuurwapens systematisch te verzamelen en te analyseren. Op die manier kan de overheid in de toekomst haar beleidsprioriteiten op basis van betrouwbare gegevens bepalen.

Verhoogde interesse in schietsport

In het Centraal Wapenregister staan minstens 107.000 vuurwapens geregistreerd voor sportief en recreatief schieten. De schietsport is hierdoor de belangrijkste reden voor vuurwapenbezit in Vlaanderen. De afgelopen jaren steeg het aantal leden van de drie gemachtigde schietsportfederaties naar meer dan 30.000 leden. Uit de studie blijkt dat bij verschillende bevroegde actoren het gevoel bestaat dat de recent toegenomen populariteit van de schietsport mogelijk ook verband houdt met de terroristische schietincidenten van de afgelopen jaren. In de nasleep van dergelijke incidenten

ACTIVITEITEN WAPENHANDEL

31/01/2018

Presentatie '**From understanding to action: Terrorist access to firearms in the EU**' Seminarie over VN Actieplan voor bestrijding Kleine en Lichte Wapens, Parijs

03/04/2018

Presentatie '**Project SAFTE: Studying the acquisition of firearms by terrorist networks in Europe**' CEPOL, Madrid

17/04/2018

Slotconferentie project SAFTE 'Terrorist access to illicit firearms markets in Europe' Vlaams Parlement, Brussel

16/05/2018

Presentatie '**Project SAFTE: Terrorist Access to illicit gun markets in Europe**' UNODC Commission on Crime Prevention and Criminal Justice, Wenen

17/05/2018

Presentatie '**Developing policy actions to counter firearms acquisition by terrorists in the EU**' Public Policy Exchange, Brussel

24/05/2018

Presentatie '**Project SAFTE: Firearms acquisition by terrorists in Europe**' Interfederaal Comité ter Bestrijding van Illegale Wapenhandel, Brussel

24/05/2018

Presentatie '**De Belgische wapenhandel**' UPV-afdeling, Geraardsbergen

28/05/2018

Presentatie '**Project SAFTE: Firearms acquisition by terrorists in Europe**' 9th Regional meeting of SALW Commissions, Tirana

15/06/2018

Toelichting '**Juridisch kader schietsport in Vlaanderen**' i.s.m. Schietstand Zilverberg, Kontich

18/06/2018

Presentatie '**Firearms acquisition by terrorists in the EU research findings from project SAFTE**' Commissie Terrorismebestrijding, Europees Parlement, Brussel

22/06/2018

Presentatie **'Terrorist access to converted firearms in Europe: Research findings from project SAFTE'** i.s.m. Small Arms Survey & de vaste vertegenwoordiging van Frankrijk bij de VN voor het seminarie 'Legal loopholes and terrorism: Converted firearms in Europe and beyond', New York

3/10/2018

Presentatie **'Firearms acquisition by terrorists in the EU Research findings from project SAFTE'** Europees Netwerk van Forensische Wetenschapsinstituten, Kopenhagen

4/10/2018

Presentatie **'Recente aanpassingen van de Wapenwet'** Studiedag Belgische wapenwetgeving, Brussel

10/11/2018

Debat **'Bewapening - in vredesnaam?'** Herdenkingscomité Camille Huysmans & Vredescentrum, Antwerpen

8/11/2018

Voorstelling **rapport 'Een schot in de roos?' en advies inzake schietsport in Vlaanderen** Commissie Sport Vlaams Parlement, Brussel

9/11/2018

Presentatie **'Proliferatie van kleine en lichte wapens: Probleem en aanpak'** Hogere Studies voor Veiligheid en Defensie, Brussel

13/11/2018 & 18/11/2018

Presentatie **'Arms flows and terrorism in the Middle East and the EU'** Seminarie 'Preventing terrorist from acquiring weapons', resolutie 2370 VN Veiligheidsraad, New York

11/12/2018

Presentatie **'Legal and illegal arms trade in Belgium'** i.s.m. Vrije Universiteit Brussel voor lessenreeks 'Redelijk Eigenzinnig', Brussel

kregen zowel de provinciale wapendiensten als de gemachtigde schietsportfederaties in Vlaanderen meer vragen naar de mogelijkheden voor legaal wapenbezit en eventueel lidmaatschap van schietclubs. Daarom adviseert het Vredesinstituut de federaties om erop toe te zien dat schietclubs goede intakegesprekken met potentiële leden afnemen en nieuwe leden goed begeleiden. Verder raden we de provinciale wapendiensten aan om bij nieuwe wapenvergunningen voor het recreatief schieten een ontbindende voorwaarde te voorzien zodat deze vergunning onmiddellijk ingetrokken kan worden indien de nieuwe schutter niet kan aantonen het verplicht aantal jaarlijkse schietbeurten te behalen.

Sportief en recreatief schieten

Om vuurwapens te bezitten, moeten geïnteresseerden aan een aantal veiligheidsvoorwaarden voldoen. Zo mogen personen die veroordeeld zijn voor bepaalde criminele feiten logischerwijs geen vuurwapens kopen. Beoefenaars van de schietsport in Vlaanderen kunnen op twee manieren hun hobby beoefenen met vergunningsplichtige vuurwapens: via het stelsel van het 'sportief schieten' (met een sportschutterslicentie) zoals bepaald in het Vlaams Sportschuttersdecreet of via het stelsel van het 'recreatief schieten' zoals bepaald in de federale Wapenwet. De sportschutters zijn steeds lid van een schietclub die aangesloten is bij een van de gemachtigde schietsportfederaties. De recreatieve schutters echter niet: velen onder hen zijn lid van een dergelijke federatie, maar sommigen niet. Dit is namelijk geen vereiste voor recreatieve schutters.

Verschillen in veiligheidsvoorwaarden

Wanneer iemand een wapenvergunning aanvraagt, adviseert de lokale politie steeds de provinciale wapendiensten. Het doel is om personen die niet veroordeeld werden, maar die mogelijk problematisch gedrag vertonen en een risico voor de openbare orde vormen, uit te sluiten van legaal wapenbezit. Voor het verkrijgen van een sportschutterslicentie is dit proactief advies van de lokale politie echter niet vereist. Nochtans is er onder de betrokken actoren een brede overeenstemming dat dit een doeltreffende manier is om risicogevalen tijdig op te sporen.

Verder bestaan er verschillen in de controle op het naleven van de voorwaarden voor wapenbezit. Bij sportschutters wordt, bovenop de vijfjaarlijkse controle bij de hernieuwing van hun sportschutterslicentie, jaarlijks gecontroleerd of ze wel actief lid zijn van de schietsportfederatie (door te kijken of zij hun 12 verplichte schietbeurten per jaar volbrachten). Ook wordt nagegaan of ze ondertussen niet werden veroordeeld voor relevante misdrijven. Recreatieve schutters daarentegen, dienen slechts 10 schietbeurten per jaar te realiseren. De naleving van de voorwaarden wordt - indien ze in de tussentijd geen nieuwe vuurwapens verwerven – ook slechts om de vijf jaar gecontroleerd. Uit onze studie blijkt bovendien dat een aantal Vlaamse provinciale wapendiensten aangeven dat ze, vanwege personeelstekorten en capaciteitsproblemen, hun controlefunctie niet steeds naar behoren kunnen uitvoeren. Bijgevolg lijden de vijfjaarlijkse controles van de uitgereikte wapenvergunningen hier in sommige provincies onder. Het concrete gevolg van deze verschillen is dat een sportschutter en een recreatieve schutter die op hetzelfde moment op dezelfde schietstand schieten met hetzelfde 9mm pistool allebei op een andere manier worden gecontroleerd.

Schutters willen hun hobby op een veilige en legale wijze beoefenen. De verschillen tussen sportief en recreatief schieten verhogen echter het risico op misbruik door personen die minder geïnteresseerd zijn in de schietsport op zich en eigenlijk vooral een vuurwapen in huis willen hebben. Het is dan ook in het belang van de vele bonafide schutters om de veiligheidsrisico's die hieraan verbonden zijn zoveel mogelijk te beperken. We benadrukken daarom het belang om de verschillende regelgevingen verder te stroomlijnen.

Wie is bevoegd voor het recreatief schieten?

De huidige regeling met het dubbele stelsel van sportief schieten (gereguleerd door het Vlaams Sportschuttersdecreet) en het recreatief schieten (gereguleerd door de Federale Wapenwet) geeft Vlaanderen weinig marge om het stelsel van sportief schieten te versterken. Om de veiligheidsrisico's te beperken, is het aangewezen om de voorwaarden voor het verwerven en behouden van vuurwapens door sportschutters en recreatieve schutters zo veel mogelijk te harmoniseren. Hiervoor moet eerst worden uitgeklaard wie precies bevoegd is voor het recreatief schieten: Vlaanderen of de federale overheid? Terwijl de federale overheid bevoegd is voor de veiligheid van haar onderdanen, hebben

+++
DVD LFI

@KID+T

de Gemeenschappen de volledige bevoegdheid voor het uitvaardigen van regels die eigen zijn aan de hun toegewezen aangelegenheden (in dit geval sport en vrijetijdsbesteding).

Risico op shopping

In tegenstelling tot in Franstalig België zijn in Vlaanderen meerdere gemachtigde schietsportfederaties actief. Doordat schietclubs in Vlaanderen momenteel makkelijk kunnen overstappen van de ene federatie naar de andere, bestaat het risico op *shopping*. In 2013 vroeg de minister van Sport daarom aan de gemachtigde federaties om duidelijke afspraken te maken en een aantal basisregels op te stellen in een gezamenlijke zelfreguleringsnota. Dit is tot op heden echter niet gebeurd als gevolg van de sterke concurrentie en soms moeilijke samenwerking tussen de twee grote gemachtigde schietsportfederaties, FROS en VSK.

Daarom adviseert het Vredesinstituut dat Sport Vlaanderen haar toezichtfunctie nog meer ter harte neemt door de activiteiten van de federaties nauwgezet en tijdig op te volgen. Sport Vlaanderen kan de ontwikkeling van een gezamenlijke zelfreguleringsnota ook stimuleren door bijvoorbeeld regelmatig vergaderingen te organiseren waarbij de federaties eventuele geschillen constructief kunnen bespreken.

Versterken van de capaciteit van de betrokken actoren

Door de gelaagdheid van het controlesysteem inzake vuurwapenbezit in België en de vaststelling dat de bestaande regelgevingen momenteel niet optimaal op elkaar zijn afgestemd, is het van groot belang om te investeren in de capaciteiten van al deze actoren zodat er geen zwakke schakels zijn. De gemachtigde schietsportfederaties zelf spelen hier uiteraard een sleutelrol. Ze kunnen hun functie in het garanderen van een goed veiligheidsbeleid verder opnemen door een dergelijke zelfreguleringsnota vorm te geven. Hierin kunnen ze zich bijvoorbeeld verbinden om meer clubbezoeken uit te voeren en nauwgezet de kwaliteit van de georganiseerde proeven op te volgen. Ook door hun processen en documenten te digitaliseren kunnen de federaties bijdragen aan zowel veiligheid als efficiëntie. Daarbij mag de verantwoordelijkheid van de schietclubs en individuele leden niet worden genegeerd. Uiteindelijk zijn zij diegenen die dagelijks instaan voor het veilig beoefenen van hun sport.